

Motion till riksdagen 2017/18:3962

av **Tomas Tobé m.fl. (M, C, L, KD)**

med anledning av skr. 2017/18:50 Riksrevisionens rapport om Polisens forensiska organisation

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vidta konkreta åtgärder när det gäller resursanvändningen hos forensiker som utför administrativa arbetsuppgifter och den höga personalomsättningen vid Nationellt forensiskt centrum och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör säkerställa att Polismyndighetens ingripandepersonal skyndsamt ges nödvändig utbildning och utrustning för att på ett ändamålsenligt och effektivt sätt kunna säkra spår och vidta andra relevanta förstahandsåtgärder, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om avbeställning av forensisk undersökning och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förtroendeklyftan mellan Nationellt forensiskt centrum och polisen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Polisens brottsuppläring har sjunkit under senare år och Polismyndigheten har allvarliga problem som påverkar förmågan och effektiviteten i den brottsbekämpande och brottsupplärande verksamheten.

Bland de dagsaktuella utmaningar polisen står inför kan nämnas ett ökat antal skjutningar, som i sin tur är ett uttryck för grovt gängvåld, andra mer komplicerade utredningar och en ifrågasatt förmåga att utreda sexualbrott på ett acceptabelt sätt. Till detta ska läggas en låg och generellt sett sjunkande förmåga att klara upp s.k. vardagsbrottslighet.

Verksamheten vid Nationellt forensiskt centrum (NFC) är fundamental och i många fall helt avgörande för att på ett effektivt sätt kunna bedriva förundersökningar som i förlängningen leder till brottsuppklaring och lagföring.

Riksrevisionen finner i sin granskning bl.a. att handläggningstiderna är för långa, vilket bidrar till en ineffektiv resursanvändning i hela rättskedjan. Extra allvarligt är att Riksrevisionen funnit att vissa beställare avstår från att skicka in spår till NFC för att det tar för lång tid att få svar. Riksrevisionen varnar också för att domstolarna ibland inte förlänger häktningstiden, vilket enligt ett enkätsvar lett till att en misstänkt för grov misshandel kunnat släppas ur häktet och senare kom att misstänkas för ännu en grov misshandel.

Riksrevisionen har i sin rapport gjort ett antal påpekanden, men svaret från regeringen är kortfattat. Regeringen skriver bl.a. att man välkomnar genomlysningar av den brottsutredande verksamheten som bidrar till att identifiera effektivitetsproblem och åtgärdsbehov. Vidare anger man att den forensiska verksamheten har stor betydelse för rättsväsendets möjligheter att utreda och döma till ansvar för brott, och efterfrågan på forensiska analyser har ökat kontinuerligt de senaste åren. Det är således av stor vikt att verksamheten fungerar väl och bedrivs effektivt. Regeringen instämmer i Riksrevisionens bedömning att de långa handläggningstiderna vid NFC är ett problem och att effektiviteten i polisens forensiska verksamhet behöver öka.

Forensiker vid Nationellt forensiskt centrum

Enligt Riksrevisionen utför vissa av NFC:s forensiker sådana administrativa arbetsuppgifter som i stället skulle kunna utföras av administrativ personal. Riksrevisionen pekar också på NFC:s relativt höga personalomsättning som ett problem.

Regeringen framhåller att långa handläggningstider vid forensiska undersökningar ibland pekas ut som en bidragande orsak till långa häktningstider. Mot den bakgrunden gav regeringen Statskontoret i uppdrag att granska hanteringen av forensiska undersökningar i ärenden med häktade personer, vilket redovisades i januari 2016 i rapporten Häktningstider och forensiska undersökningar – förslag för en snabbare forensisk process (2016:2). I regleringsbrevet för 2017 har regeringen ålagt Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten att, med utgångspunkt i Statskontorets rekommendationer, redovisa vilka åtgärder som har vidtagits för att få till stånd en snabbare forensisk process. Redovisningarna kommer att lämnas i årsredovisningarna för 2017.

Med tanke på polisens effektivitetsproblem och på att brottsuppklaringen har blivit sämre under senare år är det angeläget att regeringen vidtar alla de åtgärder som är möjliga för att leda utvecklingen i motsatt riktning. Det är under sådana förhållanden inte rimligt att regeringen har en förhållandevis passiv inställning, när det är möjligt att vidta konkreta åtgärder. Det handlar dessutom inte bara om häktningstider utan också om Polismyndighetens allmänna förmåga att utreda brott på ett sätt som också kan leda till lagföring. Om Riksrevisionen identifierar problem som kan åtgärdas bör detta ske så snabbt som möjligt. Därför bör regeringen vidta konkreta åtgärder beträffande resursanvändningen avseende forensiker som utför administrativa arbetsuppgifter och den höga personalomsättningen vid NFC. Mot bakgrund av de åtgärder som redovisas i årsredovisningarna för 2017 bör behovet av ytterligare insatser särskilt övervägas.

Polismyndighetens ingripandepersonal

Riksrevisionen framhåller i sin rapport att de brottsplatsundersökningar som genomförs av Polismyndighetens ingripandepersonal ofta är bristfälliga. Detta kan framför allt förklaras av brister i utrustning och kompetens när det gäller forensik. Riksrevisionen rekommenderar därför att Polismyndigheten ska se över såväl kompetensutveckling som utrustning för ingripandepersonalen när det gäller spårsäkring.

Regeringen anger i skrivelsen att behovet av forensisk grundkompetens hos bl.a. ingripandepersonalen, liksom behovet av utrustning för och styrning av ingripandepersonalens arbete på en brottsplats, kommer att ses över. Man framhåller också att det även pågår ett arbete för att utveckla och harmonisera formerna för redovisningar från NFC.

Som tidigare nämnts avseende polisens effektivitetsproblem och med tanke på att brottsuppleringen har blivit sämre under senare år är det angeläget att åtgärder vidtas. Det räcker inte att se över behovet. Därför bör regeringen säkerställa att Polismyndighetens ingripandepersonal skyndsamt ges nödvändig utbildning och utrustning för att på ett ändamålsenligt och effektivt sätt kunna säkra spår och vidta andra relevanta förstahandsåtgärder.

Avbeställning av forensisk undersökning

Riksrevisionen konstaterar att det finns brister i beställningen av forensisk analys, vilket tar tid att rätta till och ytterligare förlänger handläggningstiderna. Dessutom upplever forensikerna på NFC att det inkommer alltför omfattande beställningar, mer omfattande än vad som skulle krävas för fällande dom. Det finns utrymme för förbättringar och samordning mellan NFC, polisen och Åklagarmyndigheten för att se till att rätt beställningar inkommer och NFC inte överarbetas. Ett problem är att varken polisens eller åklagarens system innebär att en forensisk undersökning avbeställs om ett ärende läggs ned. Det kan få konsekvensen att NFC slösar tid på undersökningar som aldrig kommer till användning. Polisen redovisar i skrivelsen att de tänker ta itu med problemet, vilket är mycket välkommet. Även Åklagarmyndigheten bör få i uppdrag av regeringen att åtgärda detta, så att den forensiska undersökningen avbeställs automatiskt när ett ärende läggs ned.

En förtroendeklyfta

Riksrevision menar att det finns en ”förtroendeklyfta” mellan NFC och polisregionernas verksamhet. Den klyftan måste överbryggas. Bland annat behöver polisens kriminaltekniker och brottsplatsutredare gallra bättre i det material som sänds till NFC. 78 procent av NFC:s gruppchefer uppger att detta är viktigt för att minska personalens arbetsbörda. Detta behöver åtgärdas.

Beställarsidan efterfrågar också bättre och mer kontinuerlig information från NFC. Tidigare har vi nämnt NFC:s missnöje med att polisen inte meddelar NFC vid nedlagda förundersökningar. Dessvärre tycks ett liknande problem finnas även hos NFC själva, som inte berättar för beställaren när en undersökning begränsas. Detta måste ske, framför allt gällande grova brott. Polisen har också haft synpunkter på NFC:s utlåtanden som sakkunnig myndighet. Dessa ska gås igenom av en mängd personer i rättskedjan som saknar forensisk sakkunskap, men NFC tycks inte utforma utlåtandena på ett

lättbegripligt sätt. Sammantaget lär detta vara en bidragande orsak till det som Riksrevisionen beskriver som en ”förtroendeklyfta” mellan NFC och polisregionerna. Det är inte bra att svensk brottsbekämpning blir lidande på grund av bristande rutiner och systemfel. Regeringen bör vidta åtgärder för att komma till rätta med de brister som har påpekats.

Tomas Tobé (M)

Johan Hedin (C)

Roger Haddad (L)

Andreas Carlson (KD)